

Niepubliczne Przedszkole Specjalne
"Tęcza"
ul. Wawrzyniaka 7a, 70-392 Szczecin
tel. 91 307 06 46
WOS-V.4430.652.2014

Niepubliczne Przedszkole „Tęcza”

Dyrektor
Alicja Zpółtucho

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĘPOWANIA ZACHOWAŃ TRUDNYCH WYCHOWAWCZO U DZIECI PODCZAS PODBYTU W PRZEDSZKOLU

NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE SPECJALNE „TĘCZA” W SZCZECINIE

Lipiec 2020

Niepubliczne Przedszkole Specjalne
"Tęcza"
ul. Wawrzyniaka 7a, 70-392 Szczecin
tel. 91 307 06 46
WOS: V.4430.652.2974
(pieczęć placówki)

Szczecin, 01 lipca 2020 r.

STOWARZYSZENIE POMOCY
DZIECIOM I MŁODZIEŻY
NIEPEŁNOSPRAWNEJ RUCHOWO
"Tęcza" w Szczecinie
ul. Ks. P. Wawrzyniaka 7A, 70-392 Szczecin
tel./ 091- 307 06 46, tel. kom. 500 009 637
REGON 810674102, NIP 851-25-07-545

ZARZĄDZENIE NR 19/07/2020 r.

Dyrektora

Niepublicznego Przedszkola Specjalnego „Tęcza” dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi

z dnia 01 lipca 2020

w sprawie przyjęcia *Procedury postępowania w przypadku występowania zachowań trudnych wychowawczo u dzieci podczas pobytu w przedszkolu*

po zasięgnięciu opinii Organu Prowadzącego – Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza” w Szczecinie, zarządzam wdrożenie „*Procedury postępowania w przypadku występowania zachowań trudnych wychowawczo u dzieci podczas pobytu w przedszkolu w Niepublicznym Przedszkolu Specjalnym „Tęcza” dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi*”

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 01 lipca 2020 r.

Niepubliczne Przedszkole „Tęcza”

Dyrektor

Alicja Kołotucho

(pieczęć i podpis dyrektora)

Załącznik nr 1. - „Procedura postępowania w przypadku występowania zachowań trudnych wychowawczo u dzieci podczas pobytu w przedszkolu

§ 1. Ilekcioć w niniejszych procedurach użyte zostanie sformułowanie zachowanie trudne wychowawczo, należy przez to rozumieć zachowania:

- 1) **Agresywne**- w stosunku do osób dorosłych i innych dzieci (uderzanie, gryzienie, drapanie itp.);
- 2) **Autoagresywne**- samookaleczanie się przez dziecko, prowokowanie uderzeń itp.;
- 3) **Zajęcia uniemożliwiające prowadzenie zajęć w grupie**, np.: napad złości, intensywny, przedłużający się krzyk i płacz bez wyraźnej przyczyny, zachowania prowokacyjne, niszczenie zabawek oraz pomocy dydaktycznych;
- 4) **Zachowania o charakterze autostymulacyjnym, silnie nieakceptowane społecznie**;
- 5) **Zachowania ucieczkowe** zagrażające bezpieczeństwu dziecka np.: wybieganie z sali, wyrwanie się podczas spacerów, uciekanie z zajęć;
- 6) **Zachowania stanowiące opór przed współpracą**, np.: odmowa, przedłużająca się bierność ucznia, napady hysterii w sytuacjach zadaniowych, zatykanie uszu;
- 7) **Trudności w żywieniu**, np.: opór przed przyjmowaniem posiłków, monotonna, mocno ograniczona dieta, zwracanie posiłków, wilczy apetyt, jedzenie rzeczy nieprzeznaczonych do zjedzenia- toksycznych.

§ 2. W przypadku wystąpienia zachowania trudnego nauczyciel podejmuje wszelkie możliwe działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i pozostałym dzieciom oraz uruchamia procedury zmierzające do zminimalizowania lub wyeliminowania zachowań trudnych.

- 1) W momencie zaistnienia zachowań trudnych wychowawczo **nauczyciel każdorazowo sporządza notatkę służbową**, w której zapisuje dokładny przebieg zachowania, możliwe przyczyny (opisuje co nastąpiło przed eskalacją zachowania) oraz skutki – reakcję otoczenia na dane zachowanie w zeszycie obserwacji. **Opis zachowania zatwierdza podpisem**;
- 2) **Nauczyciel zawsze ma obowiązek poinformować rodzica o wystąpieniu danego zachowania oraz prosi rodzica o podpis pod notatką sporządzoną w zeszycie obserwacji**;
- 3) Gdy dane zachowanie powtarza się systematycznie zadaniem nauczyciela jest postawić diagnozę problemu (**ocenić funkcję zachowania, potrzeby dziecka**) oraz rozpocząć działania mające na celu wyeliminowanie zachowania;
- 4) Nauczyciel zawsze współpracuje z rodzicem podczas pracy wychowawczej;
- 5) **W przypadku pojawienia się systematycznych zachowań trudnych, rodzic zostaje zaproszony na konsultację z nauczycielem**. Niezbędne jest ustalenie, czy dane zachowanie występuje tylko w przedszkolu, czy również w środowisku domowym. Ze spotkania sporządzona zostaje notatka

opatrzone podpisem osób uczestniczących. Spisane zostają ustalenia i wnioski do dalszej współpracy nad zachowaniem dziecka, a wszelkie zmiany w zachowaniu dziecka zostają zapisywane w zeszycie obserwacji;

- 6) Nauczyciel na podstawie wpisów w zeszycie obserwacji oraz obserwacji własnych ocenia skuteczność podjętych działań;
- 7) W przypadku braku skuteczności lub w momencie, gdy nauczyciel posiada przypuszczenia, iż ze strony rodzica nie została rozpoczęta współpraca, rodzic jest zapraszany na konsultację ze specjalistą. Specjalistą może być: psycholog, logopeda, pedagog bądź inna osoba, pracująca z dzieckiem, mogąca mieć wpływ na ustalenie ścieżki pracy nad trudnym zachowaniem. Ze spotkania sporządzona zostaje notatka opatrzone podpisem osób uczestniczących. Spisane zostają ustalenia i wnioski do dalszej współpracy nad zachowaniem dziecka, a wszelkie zmiany w zachowaniu dziecka zostają zapisywane w zeszycie obserwacji. Wnioski do współpracy zostają przekazane nauczycielowi- wychowawcy, o ile ten nie uczestniczył w spotkaniu;
- 8) Specjalista w porozumieniu z nauczycielem ocenia skuteczność podjętych działań na podstawie obserwacji i notatek;
- 9) W momencie, gdy zalecenia ustalone na konsultacji ze specjalistą nie przynoszą poprawy zachowania (potwierdzone wpisami w zeszycie obserwacji) bądź specjalista posiada przypuszczenia, iż ze strony rodzica nie została rozpoczęta współpraca, rodzic jest zapraszany na konsultację zespołową. W Zespole uczestniczy nauczyciel, rodzic/rodzice, dyrekcja, psycholog oraz ewentualnie inni specjaliści pracujący z dzieckiem. Z posiedzenia Zespołu zostaje sporządzona notatka opatrzone podpisami osób uczestniczących. Wnioski i ustalenia Zespołu zostają wdrożone w życie, a wszelkie zmiany w zachowaniu dziecka zostają zapisywane w zeszycie obserwacji;
- 10) W przypadku niestawienia się rodzica na umówione spotkania, interweniuje dyrektor przedszkola;
- 11) Ustalenia Zespołu terapeutycznego powinny zawierać informację, nad jakim konkretnym zachowaniem obecnie pracujemy i sposobami reagowania;
- 12) Zespół ocenia skuteczność podjętych działań na podstawie obserwacji i notatek;
- 13) Cykliczne spotkania pozwolą na omawianie bieżących problemów i wyznaczanie kierunku terapii. Na każdym spotkaniu powinna zostać omówiona skuteczność podjętych działań.

§3. W przypadku powtarzającego się niestawiania się rodzica na spotkania z wychowawcą, dyrektorem, posiedzenia Zespołu sprawa zostaje przekazana dyrektorowi przedszkola. Dyrektor ponawia wezwanie rodzica listem poleconym. Jeśli rodzic nie stawia się na spotkanie sprawa zostaje skierowana do odpowiednich instytucji (Kurator Rodzinny, Sąd Rodzinny, Policja, MOPR) z tytułu zaniedbania opieki nad dzieckiem.

§ 4. **Zaleca się stosowanie** niżej wymienionych sposobów reagowania na pojawiające się zachowania trudne:

1) **Agresywne**

- a) dopuszcza się **odizolowanie dziecka od grupy**, celem wyciszenia i zapewnienia bezpieczeństwa reszcie grupy;
- b) w przypadku bardzo silnej autoagresji i agresji, **gdy zawiodą inne próby poradzenia sobie z zachowaniem u dziecka dopuszcza się przytrzymanie dziecka**, aby nie wyrządziło sobie krzywdy;
- c) po uspokojeniu się dziecka należy **porozmawiać z nim**, aby ustalić przyczyny zachowania. W przypadku dzieci niewerbalnych zaleca się sporządzenie formularza „abc” i monitorowanie dalszego zachowania dziecka;
- d) w miarę możliwości należy **określić funkcję/przyczynę zachowania** (przyczyny medyczne, wołanie o uwagę, prośba o przedmioty/ aktywności, uciekanie/ucieczka, zachowanie autostymulacyjne, zachowanie o więcej niż jednej funkcji);
- e) po określeniu funkcji zachowania postępujemy zgodnie z zasadami radzenia sobie z zachowaniem trudnym (załącznik nr 1);
- f) **w momencie, gdy zachowanie agresywne powtarza się wielokrotnie w ciągu dnia, nauczyciel powiadamia rodzica i prosi go o odebranie dziecka z przedszkola.**

2) **Zajęcia uniemożliwiające prowadzenie zajęć w grupie**

- a) w uzasadnionych przypadkach **dopuszcza się tymczasowe odizolowanie dziecka od grupy**, aby możliwe było kontynuowanie zajęć;
- b) należy **ustalić przyczynę zachowania** na drodze rozmowy z dzieckiem bądź analizy formularza abc;
- c) w przypadku trudności w określeniu funkcji zachowania, należy **skonsultować się z rodzicem i specjalistą** (lekarz, psycholog, pedagog);
- d) po określeniu funkcji zachowania postępujemy zgodnie z zasadami radzenia sobie z zachowaniem trudnym (załącznik nr 1);
- e) **w momencie, gdy zachowanie agresywne powtarza się wielokrotnie w ciągu dnia, nauczyciel powiadamia rodzica i prosi go o odebranie dziecka z przedszkola.**

3) Zachowania ucieczkowe zagrażające bezpieczeństwu dziecka np. wybieganie z sali, wyrywanie się podczas spacerów, uciekanie z zajęć

- a) dziecku charakteryzującemu się skłonnością do ucieczek należy zapewnić dodatkową opiekę podczas spacerów i wycieczek;
- b) dopuszcza się poproszenie rodzica o udział w dłuższych spacerach, wyjściach i wycieczkach;
- f) należy ustalić przyczynę zachowania na drodze rozmowy z dzieckiem bądź analizy formularza abc;
- g) w przypadku trudności w określeniu funkcji zachowania, należy skonsultować się z rodzicem i specjalistą (lekarz, psycholog, pedagog);
- h) po określeniu funkcji zachowania postępujemy zgodnie z zasadami radzenia sobie z zachowaniem trudnym (załącznik nr 1);

4) Trudności w żywieniu

- a) należy ustalić przyczynę trudności, wykluczyć czynniki medyczne;
- b) po wykluczeniu przyczyn medycznych, należy rozpocząć ścisłą współpracę z logopedą celem wykluczenia ewentualnych barier budowy aparatu mowy;
- c) po wykluczeniu barier motorycznych należy zaplanować współpracę z rodzicem, zorientowaną na wspólne wprowadzanie systematycznych zmian w środowisku dziecka;
- i) postępujemy zgodnie z zasadami radzenia sobie z zachowaniem trudnym (załącznik nr 1).

Załączniki do niniejszej procedury:

Załącznik nr 1 : Zalecane sposoby pracy nad zachowaniami trudnymi wychowawczo

Załącznik nr 2: Formularz abc

Niepubliczne Przedszkole Specjalne
"Tęcza"
ul. Wawrzyniaka 7a, 70-392 Szczecin
tel. 91 307 06 46
WOS-V.4430.652.2014

Niepubliczne Przedszkole „Tęcza”
Dyrektor
Alicja Zolotucha

Załącznik nr 1 do: Procedury postępowania w przypadku występowania zachowań trudnych u dzieci podczas pobytu na terenie przedszkola:

Zalecane sposoby pracy nad zachowaniami trudnymi wychowawczo

I. SPOSOBY PRACY NAD ZACHOWANIAM TRUDNYMI WYCHOWAWCZO WG FUNKCJI ZACHOWANIA

1. **Prośba o uwagę rodziców lub osób trzecich** - najpierw musimy odpowiedzieć na następujące pytania:

- 1) jakie zachowania są nagradzane przez uwagę?
- 2) czy jest to uwaga ze strony rówieśników czy osoby dorosłej?
- 3) jaki rodzaj uwagi dziecko preferuje - fizyczną, wokalną, wizualną?
- 4) czy dziecko woli negatywną uwagę?

- jeśli dziecko wykonuje pewne nieakceptowane czynności w celu uzyskania fizycznej uwagi od osób trzecich, jak na przykład rzuca przedmiotami, to ten rodzaj zachowania powinien być dziecku dawany tylko wtedy, gdy zachowuje się ono poprawnie, ładnie bawi się, spokojnie ogląda telewizję lub rozmawia z inną osobą;
- możemy nauczyć dziecko, właściwego zwracania się do drugiej osoby i proszenia o przytulenie;
- dobrze jest również zaproponować zabawy, w których zawarte będą elementy określonego rodzaju uwagi;
- należy natychmiast zamienić swój sposób reagowania w momencie, kiedy pojawią się zachowania trudne u dziecka i przerywać;

- najważniejszym celem jest pokazanie dziecku, że może otrzymać określony rodzaj zainteresowania ze strony innych osób tylko wtedy, kiedy zachowuje się poprawnie. Należy jednocześnie pamiętać, że zachowania, które chcielibyśmy wyeliminować nigdy nie powinny być nagradzane przez uwagę!
- należy zachować spokój i opanowanie;
- nie należy krzyczeć, dyskutować z uczniem;
- należy unikać zakazów „nie bij”, „nie wolno biegać”;
- polecenia powinny być kierowane do dziecka w formie pozytywnej i zawierać informację co powinno zrobić „połóż ręce na kolanach”, „stój spokojnie”.

2. Prośba o przedmioty/aktywności - najpierw należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- 1) Jakie przedmioty/ aktywności dziecko otrzymuje za zachowania niepożądane?
- 2) Czy zachowania pojawiają się w momencie odmowy wykonania lub otrzymania czegoś?
- 3) Czy zachowanie pojawia się w momencie, kiedy dziecko musi czekać na dostęp do przedmiotu?
- 4) Czy zachowanie pojawia się, kiedy musi podzielić się z innymi?
- 5) Czy zachowanie pojawia się, kiedy dziecko nie ma zajęć i nudzi się?
- 6) Czy występuje zawsze w określonych miejscach?

- należy uczyć dziecko zachowań alternatywnych- próśb;
- przedmioty/ aktywności powinny być stosowane jako nagrody za wykonanie zadania, prośby innych osób;
- należy uczyć dziecko właściwych zachowań w sytuacjach, w których dotychczas pojawiło się zachowanie niepożądane;
- uczymy właściwego reagowania na odmowy;
- uczymy proszenia o pomoc;
- bez względu na rodzaj zaburzenia należy pamiętać, że po zachowaniach niepożądanych dziecko nigdy nie może otrzymać atrakcyjnych przedmiotów lub wykonywać ulubionych czynności, natomiast prawidłowe reakcje i zachowania powinny być zawsze nagradzane i chwalone;
- kontrakt behawioralny.

3. Uciezka/ unikanie- najpierw musimy odpowiedzieć na następujące pytania:

- 1) Jakich poleceń dziecko unika?
- 2) W jakich sytuacjach najczęściej pojawiają się zachowania uciezkowe?
- 3) Czy zachowania pojawiają się podczas zajęć edukacyjnych?
- 4) Czy dziecko unika poleceń związanych z wykonywaniem czynności w domu?
- 5) Czy zachowania pojawiają się w sytuacjach społecznych, jak zabawa z dziećmi?
- 6) Czy pojawiają się w określonej porze dnia?
- 7) Czy pojawiają się zawsze w obecności określonej osoby?
  - należy uczyć dziecko właściwych zachowań poprzez wzmocnienie pożądanых reakcji;
  - proponujemy dziecku przerwy podczas zajęć- należy pamiętać, że zawsze musi dokończyć daną czynność;
  - zachowanie niepożądane nigdy nie powinno powodować wycofania polecenia;
  - zmniejszamy stopień trudności zadania.

4. Zachowania autostymulacyjne - o tym, czy zachowanie pełni tę funkcję wiemy z obserwacji. Jeżeli pojawiają się one, gdy dziecko wydaje się być zadowolone, najedzone, w nocy lub w innych trudnych do przewidzenia sytuacjach to możemy przypuszczać, że to zachowanie autostymulacyjne. Wśród zachowań należy wymienić:

- 1) zachowania stereotypowe (np. wydawanie dziwnych dźwięków, bujanie się, lizanie przedmiotów)
- 2) zachowania autoagresywne (gryzienie, wkładanie palców do oczu, uderzanie w stawy,
- 3) zachowania rutynowe (powtarzanie tych samych czynności, wymaganie niezmienności środowiska).

W celu wyeliminowania zachowań autostymulacyjnych:

- należy wykluczyć zdrowotne uwarunkowania np. padaczkę;
- należy zapewnić stymulację sensoryczną, odpowiednią do specyfiki zachowania dziecka np. Delacato;

- zaplanować zajęcia na cały dzień, nie dopuścić do sytuacji, gdy dziecko nie ma nic do zrobienia;
- nie komentujemy zachowań stereotypowych, nagradzamy zachowania pożądane.

5. Zachowania o więcej niż jednej funkcji- należy określić jakie to funkcje i postępować zgodnie z wyżej wymienionymi zaleceniami.

6. Trudności w żywieniu

- w przypadku dzieci - niejadków zaleca się wykluczenie z diety słodyczy i pokarmów mocno przyprawionych o intensywnym smaku;
- należy ustalić stałe, regularne pory posiłków i bezwzględnie ich przestrzegać;
- należy wprowadzić zasadę jedzenia przy stole. Gdy dziecko nie potrafi usiedzieć przy stole, w pierwszej kolejności ćwiczymy z nim tę umiejętność, a później wprowadzamy trening żywienia;
- nie zmuszamy dziecka do jedzenia! ale nie rezygnujemy od razu, gdy odmawia. Dziecko powinno siedzieć przy stole przy talerzu ok. kilkunastu minut;
- nie dyskutujemy z dzieckiem, nie grozimy – „nie zjesz to nie dostaniesz zabawki”. Jedyną konsekwencją niejedzenia powinien być głód;
- absolutnie nie dokarmiamy dziecka przekąskami, soczkami w momencie, gdy dziecko nie zjadło posiłku właściwego. Dziecko musi się nauczyć, że gdy odmówi jedzenia- będzie głodne. Czekamy do kolejnej wyznaczonej pory posiłku;
- nie przyspieszamy pory kolejnego posiłku, gdy dziecko nie zjadło poprzedniego.
- ignorujemy niewłaściwe, prowokacyjne zachowanie dziecka;
- zawsze chwalimy pozytywne zachowanie! Dobre zachowanie to sukces, a nie oczywistość;
- można dać dziecku wybór- co chce jeść, ale tylko spośród dwóch/trzech propozycji wymyślonych przez nas- to opiekunowie dziecka decydują co dziecko zje! Nie pytamy zatem „co chcesz zjeść?” (dziecko odpowie np. frytki i ciężko będzie odwieść go od tego pomysłu) lecz „co zjesz- kanapkę czy owsiankę?” (dziecko samo decyduje, lecz wybiera to, co mu zaproponujemy);

- nie zmuszamy dziecka do jedzenia „aż talerz będzie pusty”, zachęcamy, aby zjadło wszystko, lecz chwalimy za każdy postęp w jedzeniu. Nie nakładamy zbyt dużych porcji, lepiej nałożyć mniej i zaproponować dziecku dokładkę;
- staramy się aby dziecko nie popijało podczas jedzenia, aby nie wywołać fałszywego uczucia sytości. Pijemy ok. 15 min po jedzeniu;
- dbamy o miłą atmosferę podczas jedzenia, staramy się zebrać wszystkie osoby przy stole;
- staramy się, aby posiłki były urozmaicone, włączając coś, co dziecko lubi;
- organizujemy dziecku zabawy sensoryczne, w które włączamy poznawanie nowych smaków np. malowanie kisielom, wyciskanie pomarańczy na papier/ folię, rwanie liści sałaty. Wszystkie triki dozwolone. Pamiętajmy jednak, aby nie pozwalać dziecku bawić się jedzeniem podczas posiłku. Pora na jedzenie i pora na zabawę musi być jasno oddzielona i zrozumiana przez dziecko;
- organizujemy dziecku/dzieciom w grupie zabawy kulinarne np. pieczenie babeczek, robienie koktajlu truskawkowego. Dzieci chętniej próbują nowych smaków, gdy same są zaangażowane w ich przygotowywanie.

II ZASADY W PRACY NAD TRUDNYMI ZACHOWANIAM

1. Zawsze nagradzaj zachowania, które chcesz, żeby występowały u Twojego ucznia.
2. Nigdy nie nagradzaj zachowań, które chcesz wyeliminować (czasem nagradzamy w sposób nieświadomy).
3. Nie stosuj zakazów, zawsze zwracaj uwagę na zachowania pożądane.
4. Zawsze zapisuj częstotliwość występowania zachowania, wyciągaj wnioski.
5. Zasada konsekwencji– dziecko potrzebuje jasnych reguł, inaczej traci orientację, kiedy i co mu wolno, a kiedy już nie.
6. Zasada spokoju – Kiedy dziecko zobaczy, że się denerwujesz, też będzie nerwowo reagować.
7. Zasada cierpliwości– spokojnie czekaj na efekty.
8. Zachowania dorosłego, które nasilają zachowania trudne, w tym agresywne:
  - straszenie,
  - negatywne komunikaty,
  - publiczna konfrontacja,
  - szybka reakcja,

- przekupstwo,
- przekomarżanie, namawianie,
- pomijanie.

9. Zachowania dorosłego, które pomagają:

- zasady i możliwość wyboru,
- konsekwencja przestrzegania,
- uważane słuchanie,
- stanowcza mowa, ale bez! I?
- trudne sytuacje rozwiązujemy bez widowni,
- staraj się przerywać trudną sytuację zanim będzie gorąco.

III Model zachowania ABC

„A” - zanim dojdzie do zachowania trudnego („wybuchu”)

„B” - w trakcie zachowania

„C” - po jego zakończeniu

A przed „wybuchem”	B w trakcie „wybuchu”	C po „wybuchu”
1. Uważne obserwowanie dziecka (sygnały zbliżającego się wybuchu). 2. Znajomość sytuacji, w których zazwyczaj dochodzi do wybuchu. 3. Strategia „Rozminowanie wybuchu”. 4. Nieprowokowanie.	1. Przypomnienie zasady. 2. Przypomnienie zasady wraz z konsekwencją. 3. Odizolowanie dziecka.	1. Odesłanie. 2. Przeproszenie. 3. Zadośćuczynienie. 4. Konsekwencja regulaminowa.

Aby zapobiec trudnemu zachowaniu należy:

1. Dostrzec oznaki zbliżającego się kryzysu.

2. Zauważyć i zaakceptować uczucia dziecka, to, że ma prawo być złe, rozżalone i smutne.
3. Pomóc dziecku rozładować złość i nadmiar energii w dowolny i możliwy do zaakceptowania sposób (tupanie, zgniatania kartki, zaciskanie pięści i liczenie do 3-5, darcie kartki, dmuchanie balonu itp.).
4. Wytyczyć wyraźną „granicę”, określając jakie zachowania są oczekiwane, a jakie są nie do przyjęcia tzw. „TAMA”

„A” - zanim dojdzie do zachowania trudnego - przekierowanie uwagi dziecka, dzięki czemu można doprowadzić do rozładowania nagromadzonej energii, np.

- zwrócenie uwagi na to, co dzieje się za oknem, co robi pani X itp.,
- pozostanie przy dziecku,
- rozmowa na inny ulubiony temat dziecka,
- danie dziecku zadania, które lubi i akceptuje,
- rozśmieszenie,
- pochwalenie,
- podanie atrakcyjnej zabawki,
- poproszenie dziecka, by napompowało balon aż pęknie,
- poproszenie o pomoc („... mam problem...”), itp.

„B” - w trakcie zachowania trudnego

- przypominanie zasady,
- przypominanie zasady wraz z konsekwencją.

„C” - po zachowaniu trudnym

- odesłanie – co oznacza odsunięcie dziecka od nagród, przyjemności, naszej uwagi, interesujących dla niego aktywności, w nudne miejsce (czas odpowiada wiekowi dziecka – 4 lata – 4 minuty);
- przeproszenie przez dziecko i zadośćuczynienie;
- konsekwencja regulaminowa – utrata przywileju – jest oparta na zasadzie, że z góry wiadomo, jaka konsekwencja będzie za dane niepożądane zachowanie (odwołanie się do sporządzonego wcześniej w zależności od potrzeby Kodeksu Złości, systemu przywilej-zasada-konsekwencja).

Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Tęcza” w Szczecinie

Niepubliczne Przedszkole Specjalne
"Tęcza"
ul. Wawrzyniaka 7a, 70-392 Szczecin
tel. 91 307 06 46
WOS-V.4430.652.2014

Załącznik nr 2 do Procedury postępowania w przypadku występowania zachowań trudnych u dzieci podczas pobytu na terenie przedszkola

Formularz ABC

Imię i nazwisko ucznia:.....

Oddział:.....

L.p.	Data i godzina	A	B	C
		Accident- zdarzenie	Behavior- zachowanie	Consequences- konsekwencje
1.				
2.				
3.				
4.				

Niepubliczne Przedszkole „Tęcza”
Dyrektor
Alicja Zolotucho